

jest rozszerzenie międzynarodowej współpracy regionalnej — choć jej korzyści ekonomiczne są oczywiste.

Pierwszym jednak krokiem do przezwyciężenia trudności jest zawsze poznanie ich przyczyn.

Z. N.

100-LECIE WOJEWÓDZKIEGO ARCHIWUM PAŃSTWOWEGO W POZNANIU

W dniach od 28 do 30 października 1969 r. Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Poznaniu obchodziło 100-lecie swego istnienia. Honorowy patronat nad uroczystościami jubileuszowymi objął minister oświaty i szkolnictwa wyższego prof. dr Henryk Jabłoński.

Program uroczystości przedstawiał się następująco:

28 października: sesja naukowa w Sali Czerwonej Pałacu Działyńskich; otwarcie ekspozycji pt. *Wielkopolska w dokumencie archiwalnym* oraz wystawy książek opracowanych na podstawie poznańskich materiałów archiwalnych; spotkanie w Ratuszu władz, pracowników nauki i przedstawicieli zakładów pracy z archiwistami; otwarcie wystawy dokumentów i ksiąg pergaminowych;

29 października: konferencja dyrektorów centralnych i wojewódzkich archiwów państwowych;

30 października: pokaz filmu pt. *Archiwa polskie* oraz otwarcie wystawy filatelistycznej o tematyce historycznej na Zamku Przemysława.

Obchody zainaugurowała sesja naukowa w Pałacu Działyńskich, w której udział m. in. wzięli: W. Drapich — wiceminister oświaty i szkolnictwa wyższego, przedstawiciel Wydziału Nauki KC PZPR — prof. dr J. Chechliński, dr E. Erasmus z KW PZPR oraz rektor Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu — prof. dr C. Luczak.

Sesję otworzył referat dra Cz. Skopowskiego, dyrektora Archiwum, omawiający jego stuletnią historię.

Już od 1850 r. na posiedzeniach sejmu pruskiego posłowie polscy interpelowali w sprawie utworzenia archiwum w Poznaniu, celem zabezpieczenia i odpowiedniej konserwacji dokumentów historycznych. Ostatecznie fakt o powołaniu do życia Archiwum Państwowego w Poznaniu podał do wiadomości prezes naczelny prowincji poznańskiej obwieszczeniem z dnia 8 marca 1869 r. W tym okresie Archiwum mieściło się w budynku rejencji poznańskiej, później w gmachu na Górze Przemysława, który był siedzibą Archiwum do 1945 r. W okresie okupacji hitlerowskiej poznańska placówka poniosła ogromne straty. Od 1943 r. okupanci hitlerowscy wywozili na Zachód co cenniejsze materiały, a pastwą pożaru w dniu 29 stycznia 1945 r. padło ponad 320 000 woluminów akt, rękopisów i dokumentów. Spłonęła także cenna biblioteka archiwalna.

Po wyzwoleniu Poznania Archiwum mieściło się początkowo w domu mieszkalnym na Górze Przemysława, a od 1951 r. objęło odrestaurowany budynek dawnego Sądu Apelacyjnego przy ul. 23 Lutego. Dzięki ofiarnej pracy archiwistów poznańskich i rewindykacji dokumentów, zabranych przez Niemców, Archiwum w dużej mierze odbudowało swoje zasoby. Obejmują one dzisiaj 1 750 zespołów akt (około 10 800 mb.) z zakresu historii miast i wsi, rozwoju przemysłu, walk narodowowyzwoleńczych, okresu międzywojennego, okupacji hitlerowskiej, a także najnowsze akta dotyczące historii Polski Ludowej.

Kolejne referaty sesji poświęcone były życiu naukowemu w Archiwum Poznańskim, jego działalności w służbie społeczeństwa jako ośrodka informacyjnego

i usługowego, a także roli, jaką spełnia w zabezpieczaniu i zbieraniu najnowszych źródeł historycznych.

Tego samego dnia w Bibliotece Raczyńskich zastępca dyrektora tej placówki, K. Ewicz dokonał otwarcia wystawy pt. *Sto lat Archiwum Państwowego w Poznaniu* zawierającej przegląd materiału aktowego dotyczącego Poznania i Wielkopolski. Zgodnie z cezurami historycznymi eksponowane materiały podzielono na pięć grup rozpoczynając od daty najstarszego zachowanego w Archiwum dokumentu do akt najnowszych. Opracowane materiały zwracają uwagę na najbardziej charakterystyczne momenty w historii regionu poznańskiego.

Bezpośrednio po otwarciu wystawy w Bibliotece Raczyńskich, dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu doc. dr S. Kubiak otworzył kolejną wystawę poświęconą 100-leciu Archiwum. Na wystawie zgromadzono około 500 najciekawszych pozycji książkowych opracowanych w oparciu o poznańskie materiały archiwalne.

Kulminacyjnym punktem uroczystości było popołudniowe spotkanie w Starym Ratuszu pracowników Archiwum z przedstawicielami władz, świata nauki i zakładów pracy. Na spotkaniu tym obecni byli również kierownik Wydziału Propagandy KW PZPR M. Jakubowicz i wicekonsul ZSRR w Poznaniu W. G. Filatow. O poznańskiej placówce archiwalnej i jej osiągnięciach mówił dyrektor Archiwum, dr C. Skopowski.

Podczas uroczystości wiceprzewodniczący Prezydium WRN W. Stefanowski wręczył zasłużonym pracownikom Archiwum odznaki Za Zasługi w Rozwoju Województwa Poznańskiego. Odznaki otrzymali: Czesław Skopowski, K. Bielecki, K. Górską-Gońska, C. Hruszka. Honorowe Odznaki Miasta Poznania przyznano I. Radtke i J. Rogali, natomiast Archiwum nadano godność Zasłużonego Działacza TRZZ, Złotą Odznakę TPPR oraz Złotą Odznakę Miłośników Miasta Poznania. Osobom szczególnie zasłużonym wręczono okolicznościowe medale.

Po uroczystościach otwarta została, również w ratuszu, wystawa dokumentów i ksiąg pergaminowych będących w posiadaniu Archiwum. Część artystyczną uroczystości wypełnił koncert Poznańskiego Chóru Chłopięcego pod dyr. J. Kurczewskiego.

Z okazji 100-lecia działalności Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Poznaniu wydało cenny dla placówek naukowych, wyższych uczelni, instytucji wydawniczych i poszczególnych badaczy naukowych *Przewodnik po zasobie archiwalnym Archiwum Państwowego Miasta Poznania i Województwa Poznańskiego*. Celem wydawnictwa było zapoznanie z zasobami archiwów państwowych w województwie poznańskim, a także warunków korzystania i udostępniania materiałów archiwalnych. Starannie wydany *Przewodnik* posiada bibliografię, która obok pozycji dotyczących Archiwum zawiera także wydawnictwa źródłowe oparte na poznańskich materiałach archiwalnych, indeks osób, miejscowości i instytucji. Jest to cenna pozycja dla interesujących się archiwaliaми jako podstawowymi źródłami historycznymi.

Maria Rutowska